

POSTANOWIENIE

Dnia 6 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (przewodniczący)

SSN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)

SSN Karol Weitz

w sprawie z powództwa D. K.

przeciwko E. K. i K. K.

o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 6 września 2022 r.,

zażalenia pozwanego K. K.

na wyrok Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 3 marca 2022 r., sygn. akt II Ca 1545/21,

1) oddała zażalenie,

**2) rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego
pozostawia Sądowi, który wyda orzeczenie kończące
postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 3 marca 2022 r. Sąd Okręgowy w Kielcach uchylił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Busku-Zdroju z 29 lipca 2021 r., zniósł postępowanie w części dotkniętej nieważnością od 21 lipca 2021 r. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania temu Sądowi.

Sąd drugiej instancji wskazał, że pomimo niezawiadomienia o terminie rozprawy wyznaczonej na dzień 21 lipca 2021 r. pełnomocnika K. K. i E. K., Sąd

pierwszej instancji przeprowadził rozprawę i zamknął rozprawę, odraczając ogłoszenie wyroku do 29 lipca 2021 r., co pozbawiło pozwanych możliwości obrony ich praw.

Sąd Okręgowy podkreślił, że stosownie do treści art. 214 § 1 k.p.c. rozprawa ulega odroczeniu, jeżeli strona jest nieobecna na rozprawie a sąd stwierdzi nieprawidłowość w doręczeniu wezwania albo jeżeli nieobecność strony jest wywołana nadzwyczajnym wydarzeniem lub inną znaną sądowi przeszkodą, której nie można przezwyciężyć. W aktach sprawy brak dowodu na to, że pełnomocnik pozwanego K. K., a przez to również sam pozwany, zostali zawiadomieni o terminie rozprawy wyznaczonej na 21 lipca 2021 r. Powyższe skutkowało niezawinioną nieobecnością pozwanego na tej rozprawie. Z powodu nieobecności – będącej następstwem naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 149 § 2 k.p.c. – pozwany K. K. został pozbawiony możliwości obrony swoich praw, gdyż nie mógł i nie brał udziału w istotnej części postępowania pierwszoinstancyjnego. Spełniona została zatem przesłanka nieważności postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.).

Od wyroku Sądu Okręgowego zażalenie wniósł pozwany, zarzucając naruszenie przepisów postępowania: art 378 § 1 w zw. z art. 386 § 1 k.p.c. przez ich niezastosowanie i niewypowiedzenie się przez Sąd Okręgowy co do zarzutów zawartych w apelacji pozwanego w zakresie naruszenia prawa materialnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uchylenie wyroku połączone z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji przewiduje art. 386 § 2 i § 4 k.p.c. Orzeczenie kasatoryjne może zostać wydane w przypadku stwierdzenia nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji, nierozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji oraz w przypadku, gdy wydanie wyroku (postanowienia) wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Kontrola Sądu Najwyższego rozpoznającego zażalenie na orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji ma charakter formalny i odnosi się do przesłanek uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji. W postępowaniu wszczętym w wyniku wniesienia zażalenia na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. Sąd Najwyższy bada jedynie poprawność zastosowania art. 386 § 2 i 4 k.p.c. przez sąd drugiej instancji, czyli bada, czy rzeczywiście wystąpiły wskazane przez sąd drugiej instancji określone

w tych przepisach przesłanki uchylenia zaskarżonego wyroku (por. postanowienie z 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, OSNC 2013, nr 3, poz. 41 i postanowienie z 15 lutego 2013 r., I CZ 5/13, OSNC-ZD 2014, nr A, poz. 4). Zażalenie nie jest środkiem prawnym służącym kontroli materialnoprawnej podstawy wyroku (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12; z dnia 7 marca 2013 r., II CZ 193/12; z 24 maja 2013 r., V CZ 156/12; z 20 września 2013 r., II CZ 51/13; z 15 maja 2014 r., II CZ 17/14; z 2 października 2014 r., IV CZ 68/14; z 3 października 2014 r., V CZ 61/14).

Sąd Okręgowy w Kielcach uchylił zaskarżone postanowienie Sądu Rejonowego na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. W ocenie Sądu drugiej instancji, postępowanie przed Sądem pierwszej instancji było nieważne ze względu na pozbawienie pozwanych możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.).

Oceniając tylko we wskazanym kontekście decyzję Sądu drugiej instancji i odwołując się utrwalonego w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądu, trzeba podnieść, że nieważność postępowania z powodu pozbawienia strony możliwości obrony swych praw wymaga stwierdzenia takiego naruszenia przepisów postępowania, którego skutkiem jest niemożność działania strony w postępowaniu lub w jego istotnej części. Chodzi zatem tylko o takie uchybienia procesowe, które faktycznie uniemożliwiły stronie podjęcie obrony przed wydaniem merytorycznego rozstrzygnięcia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 czerwca 2013 r., I CSK 654/12; z 26 września 2014 r., IV CZ 52/14; z 12 lutego 2015 r., IV CZ 113/14; z 20 listopada 2015 r., I CSK 888/14).

W rozpoznawanej sprawie Sąd drugiej instancji trafnie przyjął, że w pierwszej instancji przez niezawiadomienie pełnomocnika strony o terminie rozprawy, po której zamknięciu Sąd wydał wyrok postępowanie było z tej przyczyny nieważne.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie, orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego pozostawiając, zgodnie z art. 108 § 2 w zw. z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c., sądowi, który wyda orzeczenie kończące postępowanie w sprawie.

[as]

